

2. Een VZW

Wat is een VZW?

Een VZW of “vereniging zonder winstoogmerk” is een vereniging die bestaat uit minstens twee personen die een bepaald belangeloos doel nastreeft. Een VZW heeft, in tegenstelling tot een feitelijke vereniging, wel rechtspersoonlijkheid en valt onder specifieke wettelijke bepalingen van het “Wetboek Vennootschappen en Verenigingen”¹.

Wat is dat: rechtspersoonlijkheid?

De VZW is een rechtspersoon!

De VZW is een rechtspersoon. Dat wil zeggen dat de vzw niet alleen feitelijk bestaat en een belangeloos doel nastreeft (bv het carnaval promoten), maar ook juridisch op zich zelf staat. Het gevolg hiervan is dat de vzw kan deelnemen aan het rechtsverkeer alsof de vzw “een mens van vlees en bloed” zou zijn:

- een VZW kan dan ook, net zoals gewone mensen, contracten afsluiten, mensen tewerkstellen, een clublokaal huren of kopen, enz.

Voorbeeld

Indien de VZW “CV Het grootste varken” een feestzaal voor het jaarlijkse “frühshoppen” wil huren, moet er een huurcontract afgesloten worden tussen de verhuurder en de VZW zelf. Dit kan omdat de VZW een rechtspersoon is en bijgevolg juridisch bestaat. Het zou anders zijn indien “CV Het grootste varken” een feitelijke vereniging zou zijn. Een feitelijke vereniging is geen rechtspersoon. In dat geval moet het huurcontract door alle leden worden getekend of door een aantal leden die hiervoor een volmacht hebben van de andere leden. Wanneer de feitelijke vereniging bijvoorbeeld de huur niet zou kunnen betalen, dan zal de verhuurder het privévermogen van de leden van de feitelijke vereniging, ieder voor een gelijk deel, kunnen aanspreken.

- bovendien heeft een VZW hierdoor een eigen vermogen. De VZW kan materialen, gronden, lokalen,... bezitten. Het vermogen van de VZW staat volledig los van het vermogen van de leden en bestuurders van de VZW.

Voorbeeld

Indien VZW “CV Het grootste varken” een carnavalswagen koopt, dan wordt de carnavalswagen eigendom van de VZW. Dit kan omdat de VZW een rechtspersoon is. Het zou anders zijn indien “CV Het grootste varken” een feitelijke vereniging zou zijn. Een feitelijke vereniging is geen rechtspersoon. In dat geval zal de carnavalswagen eigendom worden van alle leden van de feitelijke vereniging samen in onverdeeldheid.

¹ Dit wetboek vervangt de VZW-wet van 1921. Let op: voor bestaande VZW's is er een overgangstermijn voorzien (zie verder).

- ten slotte kan de VZW ook zelf aansprakelijk gesteld worden. Deze aansprakelijkheid staat volledig los van de aansprakelijkheid van de leden en bestuurders van de VZW.

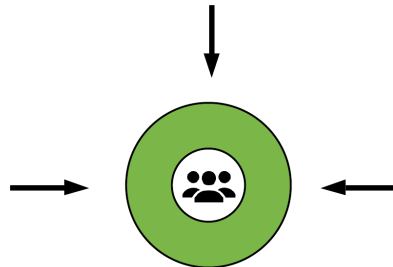
Voorbeeld

VZW “CV Het grootste varken” organiseert een groot carnavalbal. Door concurrerende activiteiten komen er echter niet voldoende toeschouwers opdagen, zodat er verlies wordt gemaakt en de leverancier van de tent niet betaald kan worden. De leverancier van de tent zal alleen maar de VZW “CV Het grootste varken” kunnen aanspreken. Dit kan omdat de VZW een rechtspersoon is en bijgevolg juridisch bestaat. Het zou anders zijn indien “CV Het grootste varken” een feitelijke vereniging zou zijn. Een feitelijke vereniging is geen rechtspersoon. In dat geval zou de leverancier van de tent de leden van de feitelijke vereniging persoonlijk kunnen aanspreken, ieder voor een gelijk deel.

Hoe werkt dat in de praktijk?

Door de “rechtspersoonlijkheid” wordt er als het ware een muur gebouwd tussen enerzijds de leden en bestuurders van de vzw en anderzijds de buitenwereld. Op die manier zijn de leden en bestuurders van de vzw – in principe – niet gehouden om persoonlijk in te staan voor verplichtingen die voortvloeien uit contracten die door de vzw werden afgesloten. Evenmin kunnen de leden en bestuurders van de vzw – in principe (hierop bestaan uitzonderingen) –

persoonlijk aansprakelijk gesteld worden voor fouten die ze begaan in de uitoefening van hun functie. Dat is anders bij de feitelijke vereniging. Het is duidelijk dat door de “rechtspersoonlijkheid” het risico van de individuele leden en bestuurders naar de vzw zelf wordt verlegd.

Een VZW moet zich houden aan een aantal voorwaarden

Voorwaarde 1: een VZW heeft een belangeloos doel

Elke VZW heeft een belangeloos of ideëel doel. Dat kan wetenschappelijk, cultureel, sociaal, humanitair of sportief zijn of kan betrekking hebben op milieubescherming, verdediging van consumentenbelangen of van een beroepssector,... Dit blijft ongewijzigd ten opzichte van vroeger.

Voorbeeld:

De VZW heeft tot doel om ervoor te zorgen dat carnaval in de gemeente kan gevierd worden.

Voorwaarde twee: een VZW kan economische activiteiten uitoefenen, ook als hoofdactiviteit (nieuw!)

Een VZW zal verschillende activiteiten tot voorwerp hebben om haar belangeloos of ideëel doel te verwezenlijken. Deze moeten ook in de statuten worden vermeld.

Vroeger mochten economische activiteiten enkel in een VZW wanneer ze ondergeschikt waren aan het doel van de VZW. Dat zorgde voor heel wat onduidelijkheid en verwarring. Vaak was immers niet duidelijk hoe ver die “bijkomstigheid” reikte.

Het nieuwe Wetboek maakt daar nu komaf mee: vanaf nu kan een VZW onbeperkt economische activiteiten stellen om inkomsten te vergaren en deze te investeren in het belangeloos doel van de VZW.

Let op: door expliciet in de statuten in te schrijven dat een economische activiteit in hoofdorde kan, bestaat het risico om als VZW niet meer in de gunstige rechtspersonenbelasting belast te worden, maar in de vennootschapsbelasting.

Voorwaarde 3: het is verboden enig vermogensvoordeel uit te keren

In het nieuwe Wetboek geldt een strikt uitkeringsverbod van winsten, weliswaar met een aantal uitzonderingen.

Uitkeringsverbod van winsten: rechtstreeks en onrechtstreeks

In een VZW geldt er een uitkeringsverbod. Dat wil zeggen dat er geen winsten mogen worden uitgekeerd.

Het uitkeringsverbod slaat in de eerste plaats op rechtstreekse uitkeringen. Het nieuwe Wetboek geeft geen definitie van “rechtstreekse uitkeringen”. In de “Memorie van toelichting” wordt wel verduidelijkt dat hiermee échte uitkeringen van winst bedoeld worden (zoals een dividend in een vennootschap).

Voorbeeld:

VZW “CV Het grootste varken” heeft € 15.000 winst gemaakt. De drie bestuurders van de VZW vinden dat zij hard gewerkt hebben en beslissen om de winst onder elkaar te verdelen en uit te keren. Dit is een rechtstreekse uitkering die verboden is in een VZW.

Het uitkeringsverbod slaat ook op de onrechtstreekse uitkeringen². Wat wordt hiermee bedoeld? Elke verrichting waardoor de activa van een VZW dalen of haar passiva stijgen en waarvoor zij hetzij geen tegenprestatie ontvangt, hetzij een tegenprestatie die kennelijk te laag is in verhouding tot de waarde van haar prestatie.

Voorbeeld:

De bestuurders van een klassieke carnavalsvereniging in VZW-vorm krijgen een buitensporige vergoeding (bv. € 2.500 per) per zitting van het bestuursorgaan. Dit is verboden.

Voorbeeld:

Een lid van de VZW verhuurt een huis waarvan de normale huurprijs € 1.000/maand bedraagt voor een bedrag van € 5.000/maand aan de VZW. Dit is verboden.

Uitzonderingen op het uitkeringsverbod

Het nieuwe Wetboek is in principe zeer strikt en zeer expliciet: men mag geen rechtstreekse of onrechtstreekse uitkeringen van winst doen in een VZW.

Tegelijkertijd worden er een aantal uitzonderingen gemaakt:

- de VZW kan haar winsten wél gebruiken om uitkeringen te doen voor het in de statuten bepaald belangeloos doel, bv. door schenkingen of giften te doen,...

Voorbeeld:

Een VZW die als doel heeft onderzoek, preventie en bestrijding van Malaria in ontwikkelingslanden, kan perfect vaccins tegen malaria gratis ter beschikking stellen in Afrika.

² Zie art. 1:4 WVV

Voorbeeld:

Een VZW rond armoede deelt gratis maaltijden uit aan daklozen. Dit kan perfect

Voorbeeld:

Een patrimonium-VZW geeft een renteloze lening aan de activiteiten-VZW. Dit kan perfect

- leden van de VZW mogen nog altijd een voordeel ontleen uit hun lidmaatschap van de VZW. Maar die voordelen moeten zich binnen de grenzen van een normale verwezenlijking van het voorwerp en van het doel van de VZW bevinden. Indien hier discussie over bestaat, zal het aan de rechter zijn om dit te beoordelen.

Voorbeeld:

“CV Het grootste varken” VZW heeft een goed carnavalsseizoen achter de rug en geeft aan de leden een vakantie cadeau waarbij het “Carnaval in Venetië” wordt bezocht, ter waarde van 3750 euro per persoon. Dit kan problematisch zijn.